

аміж 1959 і 1979 гг. яна ўзрасла на 7490 чалавек, што было звязана як з міграцыйным і натуральным прыростам, так і “пацяпеннем” палітычнага рэжыму СССР. І толькі з канца 80-х гадоў дэманстраваецца рэзкае скарачэнне абсалютнай колькасці яўрэяў у Мінску ў сувязі з іх эміграцыяй за межы былога Саюза.

Такім чынам, да 1989 г. у нацыянальнай структуры насельніцтва сталіцы існавала наступная ранжыроўка: на першым месцы па колькасці знаходзіліся беларусы, далей ішлі рускія, за імі украінцы, яўрэі і палякі.

У выніку адзначым: даследаванні дынамікі этнічнага складу насельніцтва Мінска ў 1897–1989 гг. прывялі да высновы, што гэта гэта перыяд горад, з аднаго боку, становіцца ўсё больш беларускім, а з другога — больш шматнацыянальным.

ЛІТАРАТУРА

- Князько Г. Д. Минск в годы оккупации // Ретроспектива: Материал в помощь лектору. Мн., 1993.
- Всесоюзная перепись населения 1926 года. Т. X: БССР. М., 1928.
- Население Республики Беларусь: Стат. сб. Мн., 1994.
- Первая всеобщая перепись населения Российской империи, 1897: XXII. Минская губерния / Под ред. Н. А. Тройницкого. М., 1904.

SUMMARY

The census of the population and statistics show size and national structure dynamics at the end of the XIX century. The contribution of disserent factors to changes of demographic situations has been shown.

ДК 551.4

В. Ю. Панасюк

АЦЭНКА АГРАЭКАЛАГІЧНАГА ПАТЭНЦЫЯЛУ ЛАНДШАФТАЎ БЕЛАРУСКАГА ПААЗЕР'Я

Адной з галоўных праблем павышэння эфектыўнасці выкарыстання і ўзнаўлення прыродных рэсурсаў рэспублікі з'яўляецца ацэнка аграэкалагічнага патэнцыялу ландшафтаў і разгляд магчымасцяў іх аптымальнага ўжывання ў сельскай гаспадарцы. У асаблівасці гэта датычыць ацэнкі экалагічнага патэнцыялу сельскагаспадарчай вытворчасці назіраецца разрыў паміж велічынямі патэнцыяльна магчымага ўраджаю сельскагаспадарчых культур і ўраджаю, які рэальна атрымліваюць. Такая страта біялагічнай прадукцыўнасці аграфітацэнозаў у большасці выпадкаў

абумоўлена неадпаведнасцю дынамікі фактараў знешняга асяроддзя дынаміцы прадуктыўнага працэсу раслін на працягу вегетацыйнага перыяду. З мэтай аптымальнага ўзгаднення патрэбнасцяў культур аграфітацэнозаў і экалагічных умоў іх росту даводзіцца ажыццяўляць комплекс мер, накіраваных на паліпшэнне воднага, харчовага, тэрмічнага рэжымаў ландшафтаў. Эфектыўнасць рэалізацыі пералічаных мерапрыемстваў у многім залежыць ад аб'ектыўнай інфармацыі пра тэарэтычна магчымую мяжу прадуктыўнасці для кожнага прыродна-тэрытарыяльнага комплексу (ПТК).

Найбольш перспектыўнымі рэгіёнамі Беларусі для далейшага асваення зямельных рэсурсаў у сувязі з неабходнасцю кампенсацыі значных плошчаў, якія былі выключаны з сельскагаспадарчага абароту ў выніку аварыі на ЧАЭС, з'яўляецца Беларускае Паазер'е.

Аграэкалагічная ацэнка сельскагаспадарчай прадуктыўнасці праводзілася на ўзроўні відаў ландшафтаў Беларускага Паазер'я з выкарыстаннем ландшафтнай карты, складзенай на кафедры фізічнай геаграфіі Белдзяржуніверсітэта.

На аснове metodyкі афэнкі сельскагаспадарчай прадуктыўнасці ландшафтаў [1] былі вызначаны асноўныя характарыстыкі аграэкалагічнага патэнцыялу ландшафтаў Беларускага Паазер'я прымяняльна да вырошчвання азімага жыта.

Аналіз атрыманых вынікаў паказаў наступнае. Найбольш значным аграэкалагічным патэнцыялам адрозніваюцца асобныя віды азёрна-ледавіковых, марэнна-азёрных, узгорыста-марэнна-азёрных і лясных ландшафтаў [2], якім адпавядаюць максімальныя значэнні патэнцыяльнай ураджайнасці (ПУ) азімага жыта — больш 80 ц/га. Мінімальныя значэнні ПУ (менш 70 ц/га) характэрны ў асноўным для водна-ледавіковых ПТК, якія размяркоўваюцца на паўночным усходзе і поўдні даследуемага рэгіёну.

Дыферэнцыяцыя сапраўды магчымай ураджайнасці (СМУ) азімага жыта ў асноўным паўтарае размеркаванне ПУ гэтай культуры, але абсалютныя значэнні СМУ меншыя, таму што ўлічваюцца лімітуючыя ўздзеянні рэжымаў кліматычных фактараў вегетацыйнага перыяду на рост сельскагаспадарчай культуры.

Для азімага жыта лімітуючыя ўздзеянні ўмоў увільгатнення найбольш ярка выяўляюцца на перыферыі рэгіёну і падкрэсліваюць яго фізіка-геаграфічныя межы. Страты ўраджайнасці тут дасягаюць 8%, тады як у ландшафтах, размеркаваных у цэнтральнай частцы Паазер'я, дзе ўмовы увільгатнення больш спрыяльныя, страты ўраджайнасці менш за 1%.

Неадпаведнасць тэмпературы вегетацыйнага перыяду аптымальнай тэмпературы вырошчвання азімага жыта асабліва добра

юць (у суадносінах да кліматычнай нормы) як павелічэнне сум ападкаў на фоне пахаладання, так і памяншэнне сум ападкаў на фоне пацяплення.

	I	II	III	IV
Тэмпература паветра, °С	-1,0	-0,5	+0,5	+1,0
Ападкі, %	+20	+10	-10	-20

Даследаванні паказалі, што магчымае пацяпленне, якое суправаджаецца памяншэннем колькасці ападкаў (I і II варыянты), можа прывесці да зніжэння прадуктыўнасці азімага жыта ў большасці ландшафтаў Беларускага Паазер'я. Разам з тым памяншэнне сум ападкаў на фоне пацяплення (III і IV варыянты) можа прывесці да павелічэння ўраджайнасці разглядаемай культуры на 1,5-2 % у азёрна-ледавіковых ландшафтах.

Адпаведна прапанаванаму У. Ф. Логінавым [3] "сцэнарыю" змянення клімату ў Беларускім Паазер'і для азімага жыта назіраецца тэндэнцыя памяншэння ўраджайнасці. Могуць павялічыцца (больш чым на 6 %) страты ўраджайнасці азімага жыта ў асобых відах узгорыста-марэнна-азёрных, марэнна-азёрных і марэнна-зандравых ландшафтаў, і нязначна (менш чым на 1,5 %) павялічыцца страты ў азёрна-ледавіковых і водна-ледавіковых ПТК.

З атрыманых даных вынікае, што ландшафты Беларускага Паазер'я маюць значныя рэсурсы для вырошчвання азімага жыта. Выкананыя даследаванні з'яўляюцца асновай рацыянальнага прыродакарыстання сельскагаспадарчых тэрыторый і дазваляюць больш эфектыўна выкарыстоўваць аграэкалагічны патэнцыял ландшафтаў Беларускага Паазер'я.

ЛІТАРАТУРА

1. Витченко А. Н. Методика крупномасштабных исследований агроэкологического потенциала ландшафтов сельскохозяйственных территорий // Вестник БГУ. Сер. 2. 1989. № 2. С. 63-65.
2. Ландшафтная карта БССР. М., 1984.
3. Логинов В. Ф. Антропогенные изменения климата за последнее столетие // Состояние природной среды Беларуси. Мн., 1993. С. 19-23.

SUMMARY

The results of agroecological parameters for the definition of winter rye productivity in different landscapes species of Belarusian lake region are discussed in the article.